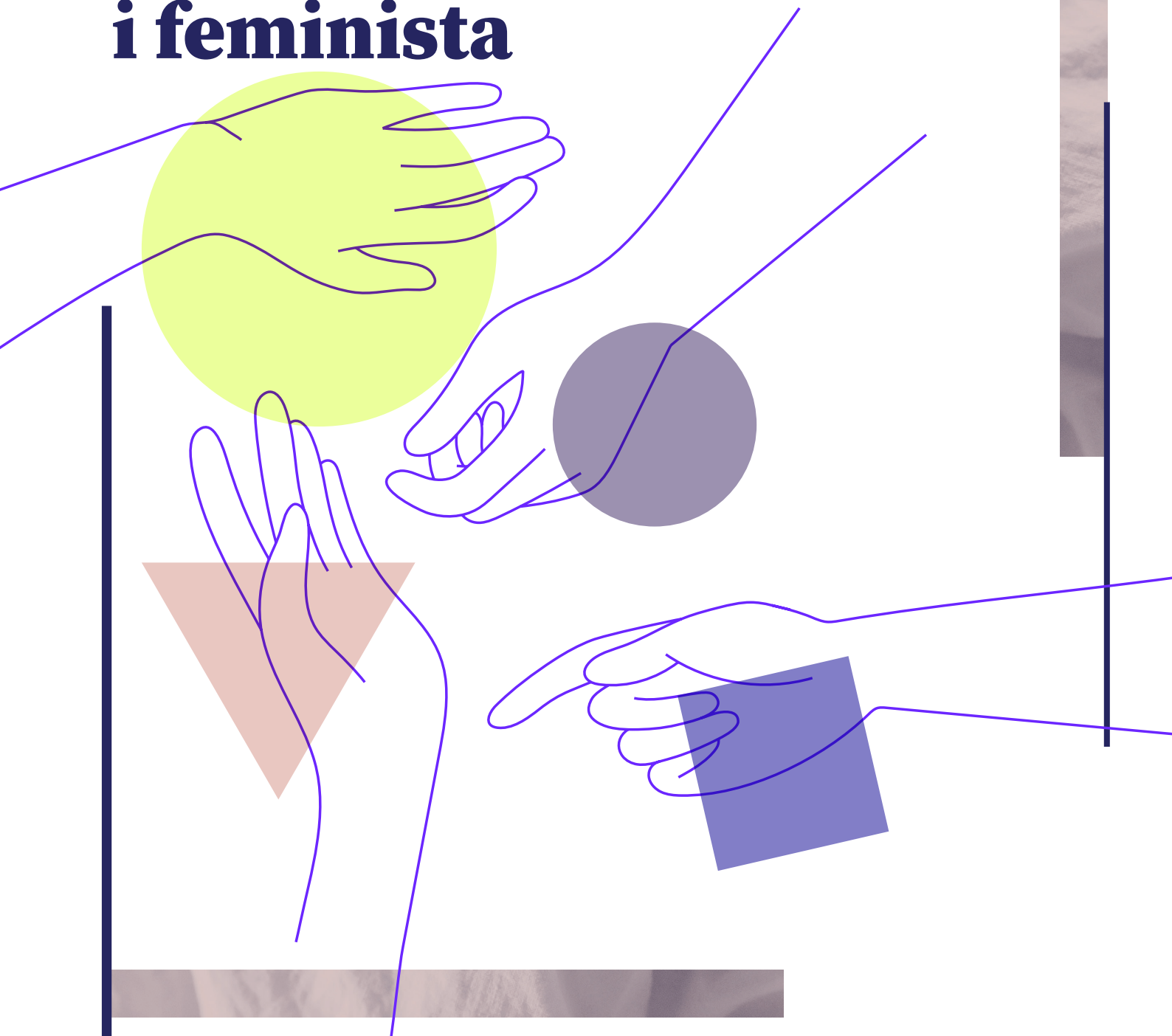

Camíem cap a una comarca cuidadora i feminista

Exemple de l'impuls de la creació de la Xarxa de Cures a Sant Cugat i posterior associació al Vallès Occidental

QUÈ VOLEM?

És una iniciativa que busca impulsar la creació d'una xarxa de persones i entitats que tinguin en comú la voluntat d'organitzar-se de forma col·lectiva i conjuntament per aconseguir transformar políticament i social el sector de les cures i treballs de la llar.

Aquest, és un sector que engloba bàsicament les tasques de tenir cura de la llar i les de l'atenció a les persones grans, discapacitades o infants en l'àmbit familiar.

Amb aquesta iniciativa es pretén trencar amb l'individualisme que fomenta aquest sistema capitalista i posar en marxa processos participatius que donin respostes col·lectives a les necessitats que tenen tant les persones treballadores com les persones que reben aquestes cures.

Vam proposar crear aquests espais i generar aquests vincles entre les persones que formen part de la Xarxa i poder acompanyar el procés amb una mirada més tècnica i sota el paraigua de L'economia Social i Solidària per tal d'acabar constituint, si aquesta és la voluntat final del grup, una cooperativa de cures i treballs de la llar.

PER QUÈ HO VOLEM?

Amb el pas a la societat industrial, es va començar a plantejar el debat sobre la responsabilitat social del **treball reproductiu**.

Parlem de treball reproductiu en referir-nos a aquelles activitats que asseguren la reproducció del sistema, que, tot i ser imprescindibles, no es tenen en compte en les anàlisis del sistema socioeconòmic.

També es va examinar el paper que tenia aquest treball reproductiu en l'àmbit **privat i en l'àmbit públic** (la família i l'estat). El treball reproductiu moltes vegades s'ha anomenat també treball domèstic o familiar i és per què històricament ha estat circumscrit a l'àmbit privat i de la llar, encara que el seu espai físic i simbòlic va més enllà i implica activitats de gestió, relació, manteniment, cures, etc... I com aquestes «tasques» no tenen un valor econòmic, segons la perspectiva mercantil no son equiparables a «una feina». **Feina-remunerada i treball** s'han equiparat de forma esbiaixada. Després d'examinar i veure quin paper tenia el treball reproductiu en l'àmbit privat, es va començar a parlar de la necessitat que l'àmbit públic i les administracions assumeixin part de la seva adequació (equitat i responsabilitat homes i dones), cost i responsabilitats i que no recaigui únicament en les dones.

Aquest treball reproductiu i el de cures, com hem dit, atorgat socialment pel sistema capitalista-patriarcal a les dones, no té reconeixement social, ni horari, ni sou. És una disponibilitat de vint-i-quatre hores al dia i set dies a la setmana. La cura de forma intensiva, com es fa en l'espai privat, limita gairebé del tot la capacitat de gestionar el temps. No hi ha temps propi.

Segons dades de l'Enquesta d'Usos del Temps (INE; 2009-2010) les diferències de participació en el treball domèstic i de cura s'observen a totes les franges d'edat, sempre són les dones que de mitjana hi dediquen més temps que els homes. Segons IDESCAT (2014) les dones de mitjana dediquen diàriament 1 hora i 39 minuts més que els homes al treball reproductiu.

Per respondre a totes aquestes qüestions, el pensament ecofeminista està mostrant que les tasques d'atenció i cures de la vida de les persones son un treball imprescindible per la reproducció social i el benestar quotidià.

Mentre el meu pare treballava fora de casa (treball productiu), la meva mare m'alimentava, em vestia, em portava a l'escola (treball reproductiu) i això fa que jo pugui avui en dia dedicar-me també a altres tasques productives per la societat.

Amb tot això, l'àmbit públic mostra el seu dèficit en quant a les cures i la insuficiència d'atenció a les persones dependents, grans, mares i pares, o persones amb diversitat funcional. Tampoc s'atén a les necessitats de la diversitat de persones que realitzen aquest treballs. Son treballs que impliquen un component afectiu i relacional, no es tracta únicament de prestar un servei. Per tant, hem de considerar també els actors institucionals, marcs normatius i regularitzacions, la participació mercantil i també la comunitària. Tot això es representa amb la metàfora de l'iceberg i amb el Diamant de les Cures.

Amb la metàfora del Iceberg podem observar que només el treball assalariat es reconeix com a treball i existeix una immensa quantitat de treball humà no pagat, precari i invisible, que resulta absolutament imprescindible per al funcionament del món. Diamant de les Cures és un terme proposat per la acadèmia Shahra Razavi amb el qual es busca identificar els actors responsables d'oferir cures.

A tot això sumem la inversió de la piràmide demogràfica, que ha provocat el que moltes expertes categoritzen com la crisi de les cures. La organització Internacional del Treball preveu que les ratios de dependència mundials continuaran creixent i si no reaccionem adequadament, una proporció cada cop més gran de gent quedarà excloua de rebre unes cures dignes.

*Il·lustracions de Emma Gasco:
Il·lustradora i disenyadora feminista:
<https://emmagasco.com/>

QUÈ ENTENEM PER CURA DIGNA I PER QUÈ VOLEM CREAR AQUESTA COOPERATIVA?

Dignificar les cures es assumir que, encara que no puguem valdre'ns per nosaltres mateixes, podem viure les nostres vides amb suport d'altres, de les nostres famílies, del nostre entorn i d'altres persones que tinguin en compte allò que ens importa, agrada i que treballin per aconseguir millorar la nostra qualitat de vida amb les millors condicions.

La vida només pot ser viscuda si tenim el suport d'altres. Som persones Interdependents i les cures les donem o les rebem en totes les etapes de la nostra vida. La cura no és més que tot allò que fem per sostenir la vida de les persones.

Des de canviar un bolquer, a preparar la llista de la compra o el sopar a una persona dependent, trucar a la teva companya de feina per què avui no l'has vist bé... Encara que durant segles ha estat invisible i se'ns ha negat i ocultat la importància de les cures, és hora de reivindicar-ho.

Amb aquestes propostes cooperatives i sota el marc de l'ESS, és pretén:

Impulsar models alternatius de cures que millorin la vida de les persones treballadores, de les persones cuidades i de les famílies.

Enfortir el sector de les cures en l'àmbit socioempresarial i comunitari del territori i contribuir a la reproductibilitat de les bones pràctiques per la dignificació de les cures.

Establir un perfil de serveis professionals compartits i que intercooperin amb la finalitat de crear una xarxa sòlida i capaç de coproduir projectes amb les polítiques públiques, cooperatives i comunitàries.

QUÈ ÉS UNA COOPERATIVA DE CURES?

Una cooperativa és una empresa formada per persones físiques o jurídiques que s'uneixen de forma voluntària per satisfer unes necessitats i unes aspiracions econòmiques, socials i culturals; tot això mitjançant una empresa de propietat conjunta i de gestió democràtica.

En aquest cas, les cooperatives de cures són fórmules organitzatives empresarials, amb diversos nivells de col·laboració públic-comunitari, que vinculen famílies i treballadores i consoliden models per a una provisió democràtica de les cures.

Altres exemples ja existents:

Podem trobar altres exemples de cooperatives en l'àmbit de les cures a diferents llocs del territori i de diferent naturalesa. La majoria d'iniciatives estan concentrades a Barcelona i formen part també de la Xarxa pel Dret a Cura.

Aquesta Xarxa pel Dret a Cura és una organització ciutadana que lluita per aconseguir la transformació social i política necessàries per al reconeixement del Dret a Cura i la creació d'un sistema Nacional de Cures.

També a Barcelona existeix Cura Digna, una xarxa de professionals de les cures i la salut, en la que trobem diferents agents i entitats que treballen en l'àmbit com: **Anem per feina** (Intermediació laboral entre treballadores i famílies), Cooperatives de treballadores com **Mujeres Pa'Lante** i **COOPNET** i altres entitats com **Hospice.cat**.

Exemples a Catalunya:

Ca l'Abril: Barcelona.
Cooperativa de treball
<https://calabril.com/>

Més que cures: Barcelona.
Associació de treballadores i usuàries.
<https://www.mesquecures.org/>

Mujeres pa'lante: Barcelona.
Cooperativa de Treball
<http://www.mujerespalante.org/>

Micaela cooperativa. Mataró.
Cooperativa de Treball
<https://www.coopmicaela.com/>

Cuidem Lluçanés: Lluçanès.
Cooperativa de consum
<https://www.cuidemllucares.cat/>

Avançem Santa Clara: Girona
<https://avancemsantaclara.cat/>

La Sempre viva: Bellpuig
<https://www.lasemprevivacures.cat/>

COOPNET: Barcelona.
Cooperativa de treball
<https://coopnet.info/>

Hospice.cat: Barcelona/Girona.
Associació
<http://hospice.cat/index.html>

COM HO HEM FET? PROCÉS A SANT CUGAT

La idea s'inicia durant la pandèmia i la posterior crisi sanitària, on es detecta la necessitat de portar a terme un projecte que faci valdre les tasques de cures i que tracti de dignificar el sector que tant ha patit amb la Covid. Es realitza una Taula territorial al maig de 2022 per presentar el projecte a diferents administracions públiques i agents del Vallès Occidental. En aquesta Taula es van realitzar unes petites formacions amb experiències que ja estaven impulsant-se a altres territoris i que ja havien començat a caminar.

Van participar d'aquesta Taula Territorial:

Cristina Grau

Advocada de la cooperativa FGC
advocats

Ens va fer formació sobre
l'Històric de les mútues i
el seu estat jurídic actual.

Marcel Vidal

Tècnic de Ponent Coopera, Ateneu
Cooperatiu de Ponent

Va explicar l'experiència
de creació de cooperati-
ves de cures a partir d'una
col·laboració públic-coo-
peratiu-comunitari a
Bellpuig.

Jaume Salmeron

Alcalde d'Arbúcies

Va parlar de la transversa-
lització de l'ESS en l'àmbit
de les cures
des de l'administració
pública local.

Després d'aquesta trobada, l'ajuntament de Sant Cugat va decidir apostar per la proposta i es va iniciar el procés amb la signatura d'un contracte menor amb l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental amb l'objectiu de replicar la fórmula de Bellpuig. Es va procedir a la contractació d'una tècnica a mitja jornada per impulsar la creació de la cooperativa de cures i treballs de la llar al municipi. Comença la seva jornada al juny 2022.

FASE 1

Diagnosi i Coneixença del Territori (juny 2022 - octubre 2022)

Durant aquest primer període, es va tractar principalment de conèixer i veure quines entitats i quins agents estaven actuant al territori de Sant Cugat i també al Vallès Occidental en relació a l'àmbit de les cures i el treball assistencial. Va ser la primera presa de contacte amb el municipi i també vam començar a constituir l'equip de treball que configuraria el Grup Motor del Projecte. Considerem aquesta etapa com una etapa de Diagnosi i formació prèvia per part de l'equip, per analitzar i conèixer què s'estava fent arreu del territori i com podríem adaptar-ho a Sant Cugat. La idea era participar d'altres espais i participar d'altres xarxes ja existents per aprendre a consolidar processos participatius i, paral·lelament, anar picant portes a les entitats del municipi per començar a explicar la idea del projecte.

- **Identificar i detectar iniciatives de l'àmbit de les cures** a Sant Cugat i també Entitats d'Economia Social i Solidària que puguin ser agents col·laboradores de la futura Cooperativa.
- **Lectura de diferents estudis i plans realitzats per l'Ajuntament de Sant Cugat** per tal d'obtenir informació prèvia i de diagnosi.
- **Constitució d'un Grup Motor.** Tècnics responsables:
  - Carmina Carreras: Tècnica d'Igualtat.
Àmbit de Drets Socials, Igualtat, Ciutadania, Salut i Infància. Ajuntament de Sant Cugat
  - Míriam Ferrándiz: Assessora de l'Àrea de Drets Socials.
Igualtat, Ciutadania, Salut i Infància. Ajuntament de Sant Cugat
  - Marc Cambra: Promoció Econòmica, Ocupació, Empresa i Comerç.
Ajuntament Sant Cugat
  - Lidia Martínez: Tècnica del Teler Cooperatiu.
Encarregada de la coordinació.
  - Irena/Júlia/Bet: Acompanyament per part de l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental per les entitats Eixida i Teler cooperatiu.
- **Dinamització i coordinació del Grup Motor.**
- **Formació i participació en espais de l'ESS i de les iniciatives abans esmentades entorn a les cures** com (Cercle de migracions i cures de la XAC, Xarxa Dret a cura digna. Eix de Cures de la Xarxa de Comunalitats urbanes, Vies de regularització de persones migrades a la Col·lectiva d'Hospitalet).
- **Coordinar i programar les trobades amb els diferents agents** (visites a Creu Roja, Jeroni de Moragues, Càrites, Gilgall Solidari, Acompanya'm).
- **Inici de formació: Itinerari d'acompanyament a la creació d'una cooperativa de Cures a Sabadell.** Octubre fins al desembre 2022. Tots els dimecres. 9 sessions de 2 Hores.
- **Elaboració dels díptics de difusió del projecte.**

FASE 2

Presentació del Projecte i Difusió (octubre 2022 - gener 2023)

Considerem la etapa 2 com la etapa d'iniciació del procés participatiu. Aquí comencen els contactes amb les entitats, les reunions amb els diferents agents i els actes de presentació del projecte, per tal de donar a conèixer la idea i començar a sumar gent i agents interessats en la iniciativa. Cal valorar les dificultats que vam tenir en explicar i fer entendre la proposta, ja que molta gent desconeix l'existència de l'Ateneu Cooperatiu, i tampoc s'entenia que no era una proposta únicament de l'ajuntament de Sant Cugat, si no que es tractava d'un projecte PÚBLIC-COOPERATIU-COMUNITARI.

- **Acte 5 d'Octubre** a la Unió Sant Cugatenc amb les Ponències de:

Marco Simarro:

Tinent d'alcaldia Drets Socials, Igualtat, Salut i Infància.

Anna Muñoz:

Membre de la Cooperativa Ciutat Invisible i del Cercle d'economies Feministes de Coopolis a Barcelona.

Lidia Martínez:

Psicòloga i Tècnica treballadora del projecte del Teler Cooperatiu per impulsar la creació de la cooperativa de Cures al Municipi.

- **Elaboració final dels díptics amb els formularis** per recollir la informació. 5 punts de difusió.
- **Trobades amb Agents i entitats:** Casa Cultura. CASAL Torreblanca. Ateneu Sant Cugatenc. Cal Temerari. Creu Roja . Gilgal Solidari.
- **Reunió a Casa Mònaco amb Serveis Socials** amb Laura Esteve i Maria Ferrer.
- **Reunions a diferents equipaments municipals amb equip tècnic de Ciutadania de l'Ajuntament.**
Taules de Ciutadania.
Taula Gent Gran.
Taula Discapacitat.
Taula malalties neurodegeneratives.
Taula TEA
- **Reunions amb entitats:** La Transformadora, La Politja, Cal Temerari, Abbya Ayala, la Floresta sense Fronteres.
- **Participació a la Taula d'ESS de Sant Cugat.**
- **Formació amb Anem Per feina.** Reunió amb Pedro Moreno, de Treball de la Il·lar Just.
- **Participació de la Jornada 25N POSEM LES CURES AL CENTRE** a Sant Cugat.
- **Contacte amb Ateneu Sant Cugatenc i realització de Taller sobre Cures** amb la col·laboració de la Transformadora i el Grup de JJ Sant Cugat (Joves Jubilats). Activitat Transformadora
- **Contacte amb AFA Vallés i trobada amb Anna Fitó.** Presidenta de l'entitat. Participació a les 4 Taules d'Economia Social i Solidària de Sant Cugat. Visita amb Doble Via, concretament amb Sònia del departament d'infància i Gent Gran de l'entitat.

FASE 3

Consolidació del Grup Motor-Xarxa de Cures (gener 2023 - abril 2023)

- **Planificació de 3 trobades** de la XARXA DE CURES.

Primera Trobada de la Xarxa 31 de Gener 2023.

Planificació, creació de materials de difusió i coordinació de la 1ª Trobada.

Segona Trobada de la Xarxa 09 de Març 2023.

Planificació, creació de materials de difusió i coordinació de la 2ª Trobada.

Tercera Trobada de la Xarxa 01 d'abril 2023.

Planificació, creació de materials de difusió i coordinació de la 3ª Trobada.

- **Visites amb la Sembra i el Cugantenc.**
- **Elaboració de materials de difusió.**
- **Buidatge d'informació de les caixes.**
- **Visita a APINDEP i a la Cooperativa de Consum Santa Eulalia Ronsana.**
- **Disseny i planificació de l'itinerari.**

FASE 4

Inici i Execució de l'Itinerari Acompanyament Creació Cooperativa
(abril 2023 - juny 2023)

Realització de 5 sessions Formatives,
els Dissabtes 6, 13, 20, 26 de maig i 3 de Juny a la Casa de Cultura de Sant Cugat.

L'objectiu d'aquest itinerari va ser acabar creant el grup motor del projecte, amb les persones que ja teníem identificades gràcies a les trobades i formacions anteriors i atreure al procés noves persones interessades a través de la convocatòria que es va fer per part del SOM (Servei Ocupació Municipal) de Sant Cugat. Vam comptar amb 16 inscripcions i de totes elles, tenim 6 persones que finalment van continuar volent formar part del procés.

VALORACIÓ DEL PROJECTE

Valorem la feina feta durant aquest any com a molt positiva, encara que ens hem trobat amb alguns aspectes que han pogut interferir negativament en el procés.

Una d'elles ha estat la dificultat per arribar a tothom. En un principi vam informar el gruix d'entitats i agents que consideràvem públic diana, que era en aquell moment la part d'usuàries del servei de cures.

Allà vam observar que la majoria de persones interessades han optat per desvincular-se i han comunicat que quan estigui tot una mica més avançat tornarien a implicar-se.

Ans al contrari, la part del contacte amb les treballadores, tot i que va arribar més tard i actualment és la que té més força.

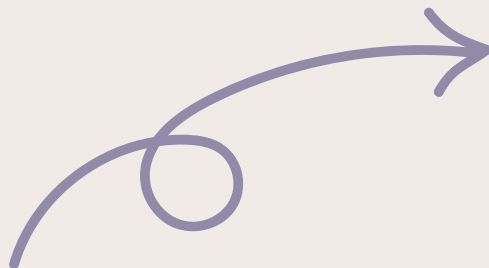
La realització de l'itinerari ha estat clau: hem obert el nombre de treballadores interessades i ara comptem amb el col·lectiu Abbya Ayala i més dones que no estan vinculades a aquest. Dins d'aquestes dones que han participat de la formació, tenim molts perfils professionals diferents (Auxiliars infermeria, gerontòlogues i sociosanitàries) que tenen formació acreditada i estan regularitzades. De la mateixa manera, també hi ha dues dones que la seva situació és més vulnerable i encara no tenen la seva situació regularitzada. Encara no tenen permís de treball i estan executant aquestes tasques sense contracte, moltes vegades vulnerant els seus drets fonamentals.

En conclusió, durant aquest any s'han complert els objectius establerts al projecte, hem detectat els agents clau al territori a través de totes les trobades, formacions i acompanyaments. Amb l'itinerari hem consolidat la Xarxa de Cures a Sant Cugat que funciona mitjançant l'articulació d'un Grup Motor que actualment compta amb els següents membres:

- **2 Tècniques de l'ateneu Cooperatiu.**
- **8 persones amb un perfil de treballadores. Amb diferents formacions i capacitacions. (Neteja, gent gran i malalties neurològiques, diversitat funcional, infància)**
- **1 Membre de la cooperativa Tracta'm (Fisioteràpia)**
- **1 persona perfil usuària-consumidora.**

CONTINUITAT DEL PROJECTE:

Noves necessitats detectades i nou pla de treball

D'ara en endavant, encara ens queda molta feina per fer. Tenim un nou pla de treball dissenyat per dur a terme totes les accions necessàries per acabar fent el llançament de l'associació abans que acabi l'any.

El dimarts 14 de Juny es va constituir l'associació i es va portar a terme la signatura dels estatuts a l'ESPAI MALA PEÇA de Sabadell. Allà es van repartir els càrrecs de presidenta, secretaria, tesorera i vocals i també es van proposar diferents noms. PROCUR-ESS és l'opció més votada.

L'objectiu es començar l'activitat econòmica a l'octubre del 2023. Per tal de mantenir i poder donar certa viabilitat al projecte tenim detectades aquestes noves necessitats:

Compromisos amb Administracions Públiques

Com podem caminar vers una municipalització del servei o alguna contractació o conveni un cop la Cooperativa estigui funcionant?

Informe i Bones pràctiques, cap un nou model públic de la provisió de servei de cures: Treballar per constituir una taula de cures i treballs de la llar amb els diferents agents municipals a Sant Cugat. Ens inspirarem en el model d'Alella: Poble Cuidador; i en Barcelona Cuida.

Compromís per treballar amb les línies de subvenció ACOLS per regularitzar a persones nouvingudes amb perfils de treball de cures i poder incorporar-les a través d'inserció laboral a les iniciatives com la nostra i també a través de l'Arrelament per formació.

Creació d'un nou itinerari per acompanyar les noves necessitats. Formació en vies de regularització, llei d'estrangeria, com ens podem autofinançar, on podem trobar recursos, subvencions, etc.

Continuar el vincle amb Ajuntament de Sant Cugat a través del Tècnic d'ESS, i participar del espais com la Taula d'ESS de SANT CUGAT. Poder demanar espais per fer reunions, instàncies, etc.

Pla de Comunicació. Estem desenvolupant un projecte per llençar l'associació de cara a l'octubre i comptem amb la Productora coop. Elles acompanyen tot el procés comunicatiu. Logotip, imatge, Web, etc.. Tindrem un pressupost de cara al Juliol.

Donar-li una visió comarcal. Tenim agents detectats importants a Sabadell i Ripoll. Incorporar aquesta visió al projecte amb compromisos de diferents AAPP.

PER FINALITZAR

Necessitem anar d'allò individual a allò col·lectiu.

Hem de ser conscients del poder que té poder prendre partit sobre tu mateixa i la teva feina. El treball a la llar és un treball equiparable a qualsevol altre feina, i aquesta feina té un valor social, econòmic i polític.

A més, poder pertànyer d'una organització democràtica en la que les decisions es prenen de forma col·lectiva i transparent implica empoderament de les treballadores i millora en les condicions de treball i això determinarà, segurament, en una millor qualitat del servei i per tant en una millora en el benestar de les persones usuàries i les seves famílies.

Això no passa a les empreses tradicionals.
Ho tenim clar i ho tenim a tocar.
Les persones que hi treballem en el món de les cures tenim la clau!

BIBLIOGRAFIA

<https://emmagasco.com/>

Entrevista Angela Garcia 'Estudis: Temps i Cures', editat per l'Ajuntament de Barcelona, amb el suport de la Universitat Autònoma de Barcelona i l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP).

https://ajuntament.barcelona.cat/relacionsinternacionalsicooperacio/ca/noticia/angela-garcia-estudi-provisio-cures_827312

<https://xes.cat/2023/06/26/presentacio-de-linforme-democratitzacio-i-corresponsabilitat-de-les-cures-practiques-inspiradores-dins-ladministracio-publica/>

<https://www.espaizerovuit.com/2023/05/14/cap-a-un-model-public-comunitari-per-la-provisio-de-serveis-publics/>

<https://curadigna.bcn.coop/>

<https://dretacura.bcn.coop/>

<https://www.elsaltodiario.com/cuidados/cuidando-en-comun-practicas-cooperativas-para-sostener-la-vida>